

ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ, ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

που έγινε στο Aarhus (Ωρχους), Δανία, στις 25 Ιουνίου 1998

Τα μέρη της παρούσας σύμβασης,

Υπενθυμίζοντας την αρχή 1 της δήλωσης της Στοκχόλμης για το ανθρώπινο περιβάλλον,

Υπενθυμίζοντας επίσης την αρχή 10 της δήλωσης του Ρίο για το περιβάλλον και την ανάπτυξη,

Υπενθυμίζοντας περαιτέρω τα ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης 37/7, της 28ης Οκτωβρίου 1982, για τον Παγκόσμιο Χάρτη της Φύσης, και 45/94, της 14 Δεκεμβρίου 1990, σχετικά με την ανάγκη να εξασφαλίζεται υγιές περιβάλλον για την ευημερία των ατόμων,

Υπενθυμίζοντας τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για το Περιβάλλον και την Υγεία, που εγκρίθηκε κατά την Πρώτη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για το Περιβάλλον και την Υγεία της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, στη Φρανκφούρτη (Frankfurt-am-Main) της Γερμανίας, στις 8 Δεκεμβρίου 1989,

Επιβεβαιώνοντας την ανάγκη να προστατευθεί, να διατηρηθεί και να βελτιωθεί η κατάσταση του περιβάλλοντος και να εξασφαλισθεί αειφόρος και περιβαλλοντικώς υγιής ανάπτυξη,

Αναγνωρίζοντας ότι η κατάλληλη προστασία του περιβάλλοντος είναι ουσιώδης για την ανθρώπινη ευημερία και την απόλαυση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην ίδια τη ζωή,

Αναγνωρίζοντας επίσης ότι κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να ζει σε περιβάλλον κατάλληλο για την υγεία και την ευημερία του, καθώς και το καθήκον, τόσο μεμονωμένα, όσο και σε συνεργασία με άλλους, να προστατεύει και να βελτιώνει το περιβάλλον για να ωφελούνται οι παρούσες και μέλλουσες γενεές,

Εκτιμώντας ότι, προκειμένου να ασκήσουν αυτό το δικαίωμα και να εκπληρώσουν αυτό το καθήκον, οι πολίτες πρέπει να διαθέτουν πρόσβαση σε πληροφορίες, να δικαιούνται να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα και αναγνωρίζοντας, επί αυτού, ότι οι πολίτες, ενδέχεται, να χρειάζονται συνδρομή για να ασκήσουν τα δικαιώματά τους,

Αναγνωρίζοντας ότι, στο πεδίο του περιβάλλοντος, η ευρύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες και η συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων βελτιώνει την ποιότητα και την εφαρμογή των αποφάσεων, συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση του κοινού για περιβαλλοντικά ζητήματα, δίδει στο κοινό την ευκαιρία να εκφράσει τις ανησυχίες του και επιτρέπει στις δημόσιες αρχές να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις ανησυχίες αυτές,

Αποσκοπώντας, με τον τρόπο αυτόν, να προωθήσουν την υπευθυνότητα και τη διαφάνεια στη λήψη αποφάσεων και να ενισχύσουν την υποστήριξη του κοινού για αποφάσεις σχετικά με το περιβάλλον,

Αναγνωρίζοντας ότι είναι επιθυμητό να υπάρχει διαφάνεια σε όλους τους κλάδους της κυβέρνησης και καλώντας τα νομοθετικά σώματα να εφαρμόζουν τις αρχές της παρούσας σύμβασης στις εργασίες τους,

Αναγνωρίζοντας, επίσης, ότι το κοινό χρειάζεται να έχει γνώση των διαδικασιών συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον, να διαθέτει ελεύθερη πρόσβαση σε αυτές και να γνωρίζει πώς να τις χρησιμοποιεί,

Αναγνωρίζοντας, περαιτέρω, τη σπουδαιότητα των αντιστοιχών ρόλων τους οποίους μπορούν να διαδραματίζουν οι μεμονωμένοι πολίτες, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί και ο ιδιωτικός τομέας στην προστασία του περιβάλλοντος,

Επιθυμώντας να προωθήσουν την περιβαλλοντική εκπαίδευση, ώστε να προάγουν την κατανόηση του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης, και να ενθαρρύνουν την ευρέως διαδεδομένη ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με αποφάσεις που επηρεάζουν το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, καθώς και τη συμμετοχή τους σε αυτές,

Σημειώνοντας, στο πλαίσιο αυτό, ότι είναι σημαντικό να γίνεται χρήση των μέσων ενημέρωσης και ηλεκτρονικών ή άλλων, μελλοντικών μορφών επικοινωνίας,

Αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα της πλήρους ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών πλευρών στη λήψη κυβερνητικών αποφάσεων και την επακόλουθη ανάγκη να κατέχουν οι δημόσιες αρχές επακριβείς, περιεκτικές και ενημερωμένες περιβαλλοντικές πληροφορίες,

Αναγνωρίζοντας ότι οι δημόσιες αρχές διατηρούν περιβαλλοντικές πληροφορίες προς το δημόσιο συμφέρον,

Μεριμνώντας να είναι προσιτοί στο κοινό, συμπεριλαμβανομένων των οργανισμών, αποτελεσματικοί δικαστικοί μηχανισμοί, ούτως ώστε να προστατεύονται τα νόμιμα συμφέροντά του και να εφαρμόζεται ο νόμος,

Σημειώνοντας ότι είναι σημαντικό να παρέχονται στους καταναλωτές κατάλληλες πληροφορίες για τα προϊόντα, ώστε να είναι σε θέση να κάνουν περιβαλλοντικές επιλογές εν γνώσει του θέματος,

Αναγνωρίζοντας την ανησυχία του κοινού σχετικά με τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον και την ανάγκη για αυξημένη διαφάνεια και μεγαλύτερη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων στο εν λόγω πεδίο,

Πεπεισμένα ότι η εφαρμογή της παρούσας σύμβασης θα συμβάλει στην ενίσχυση της δημοκρατίας στην περιφέρεια της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη (ΟΕΕ) των Ηνωμένων Εθνών

Έχοντας επίγνωση του ρόλου τον οποίο διαδραματίζει επ' αυτού η ΟΕΕ και υπενθυμίζοντας, μεταξύ άλλων, τους προανατολισμούς της ΟΕΕ για την πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον, οι οποίοι υιοθετήθηκαν με την Υπουργική δήλωση που εγκρίθηκε κατά την Τρίτη Υπουργική Διάσκεψη «Περιβάλλον για την Ευρώπη» στη Σόφια της Βουλγαρίας, στις 25 Οκτωβρίου 1995,

Έχοντας κατά νουν τις σχετικές διατάξεις της σύμβασης για την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε διασυνοριακό πλαίσιο, που εγκρίθηκε στο Εσροο της Φινλανδίας, στις 25 Φεβρουαρίου 1991, τη σύμβαση για τις διασυνοριακές επιπτώσεις των βιομηχανικών ατυχημάτων και τη σύμβαση για την προστασία και τη χρήση διασυνοριακών υδατινών οδών και διεθνών λιμνών, που έγιναν αμφοτέρως στο Ελσίνκι, στις 17 Μαρτίου 1992, και άλλες περιφερειακές συμβάσεις,

Έχοντας επίγνωση ότι η θέσπιση της παρούσας σύμβασης θα έχει συντελέσει στην περαιτέρω ενίσχυση της διαδικασίας «Περιβάλλον για την Ευρώπη» και στα αποτελέσματα της τέταρτης υπουργικής διάσκεψης στο Aarhus της Δανίας, τον Ιούνιο του 1998,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΣΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ:

Άρθρο 1

τον έλεγχο φορέα ή ατόμου που εμπίπτει στα στοιχεία α) ή β).

Στόχος

Προκειμένου να συμβάλουν στην προστασία του δικαιώματος κάθε ατόμου από τις παρούσες και μελλοντικές γενεές να ζει σε περιβάλλον κατάλληλο για την υγεία και την ευημερία του, κάθε μέρος εξασφαλίζει τα δικαιώματα της πρόσβασης σε πληροφορίες, της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης.

δ) τα θεσμικά όργανα οποιουδήποτε περιφερειακού οργανισμού οικονομικής ολοκλήρωσης που μνημονεύεται στο άρθρο 17, ο οποίος είναι μέρος της παρούσας σύμβασης.

Ο παρών ορισμός δεν περιλαμβάνει φορείς ή θεσμικά όργανα που ενεργούν υπό δικαστική ή νομοθετική ιδιότητα.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης, νοούνται ως:

1. «Μέρος», εκτός εάν από τα συμφραζόμενα συνάγεται άλλως, το συμβαλλόμενο μέρος της παρούσας σύμβασης·

2. «Δημόσια αρχή»:

α) κυβέρνηση σε εθνικό, περιφερειακό ή άλλο επίπεδο·

β) φυσικά ή νομικά πρόσωπα που εκτελούν δημόσιο διοικητικό λειτουργήμα, δυνάμει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων ειδικών καθηκόντων, δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών σε σχέση με το περιβάλλον·

γ) οποιοδήποτε άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο έχει δημόσιες αρμοδιότητες ή ασκεί δημόσιο λειτουργήμα ή παρέχει δημόσιες υπηρεσίες, σε σχέση με το περιβάλλον, υπό

3. «Περιβαλλοντικές πληροφορίες», κάθε πληροφορία υπό γραπτή, παραστατική, προφορική, ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη υλική μορφή σχετικά με:

α) την κατάσταση στοιχείων του περιβάλλοντος, όπως είναι ο αέρας και η ατμόσφαιρα, τα ύδατα, το έδαφος, η γη, το τοπίο και οι φυσικές τοποθεσίες, η βιοποικιλότητα και οι συνιστώσες της, συμπεριλαμβανομένων των γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών, καθώς και την αλληλοεπίδραση μεταξύ των στοιχείων αυτών·

β) παράγοντες, όπως ουσίες, ενέργεια, θόρυβος και ακτινοβολίες, και δραστηριότητες ή μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών μέτρων, περιβαλλοντικών συμφωνιών, πολιτικών, νομοθεσίας, σχεδίων και προγραμμάτων, που επηρεάζουν ή ενδέχεται να επηρεάσουν τα στοιχεία του περιβάλλοντος που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του στοιχείου α), καθώς

και αναλύσεις κόστους-ωφελείας και άλλες οικονομικές αναλύσεις και υποθέσεις που χρησιμοποιούνται στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον·

γ) την κατάσταση της ανθρώπινης υγείας και ασφάλειας, των συνθηκών της ανθρώπινης ζωής, των πολιτιστικών χώρων και των κτιριακών κατασκευών, στον βαθμό που επηρεάζονται ή ενδέχεται να επηρεασθούν από την κατάσταση των στοιχείων του περιβάλλοντος ή, μέσω των στοιχείων αυτών, από τους παράγοντες, δραστηριότητες ή μέτρα που αναφέρονται στο στοιχείο β).

4. «Το κοινό», ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, και, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική, οι ενώσεις, οργανισμοί ή ομάδες τους.

5. «Το ενδιαφερόμενο κοινό», το κοινό που επηρεάζεται ή ενδέχεται να επηρεασθεί από τη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον, ή έχει συμφέρον από αυτές· για τους σκοπούς του παρόντος ορισμού, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί που προωθούν την περιβαλλοντική προστασία και πληρούν οποιεσδήποτε προϋποθέσεις κατά το εθνικό δίκαιο θεωρείται ότι έχουν συμφέρον.

Άρθρο 3

Γενικές διατάξεις

1. Κάθε μέρος λαμβάνει τα αναγκαία νομοθετικά, κανονιστικά και λοιπά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την επίτευξη συμβατότητας μεταξύ των διατάξεων για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας σύμβασης σχετικά με τις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, καθώς και κατάλληλα μέτρα επιβολής, προκειμένου να θεσπίσει και να διατηρεί ένα σαφές, διαφανές και συνεπές πλαίσιο για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας σύμβασης.

2. Κάθε μέρος προσπαθεί να εξασφαλίσει ότι οι υπάλληλοι και οι αρχές συνδράμουν και παρέχουν οδηγίες στο κοινό κατά την επιδίωξη πρόσβασης σε πληροφορίες, με τη διευκόλυνση της συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων και κατά την επιδίωξη πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.

3. Κάθε μέρος προωθεί την περιβαλλοντική εκπαίδευση και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του κοινού, ιδίως όσον αφορά τον τρόπο επίτευξης πρόσβασης σε πληροφορίες, συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων και επίτευξης πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.

4. Κάθε μέρος προβλέπει ενδεδειγμένη αναγνώριση και υποστήριξη των ενώσεων, οργανισμών ή ομάδων που προωθούν την περιβαλλοντική προστασία και εξασφαλίζει τη συνέπεια του εθνικού νομικού του συστήματος με την υποχρέωση αυτήν.

5. Οι διατάξεις της παρούσας σύμβασης δεν επηρεάζουν το δικαίωμα των μερών να διατηρούν ή να εισαγάγουν μέτρα που προβλέπουν ευρύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες, εκτενέστερη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και ευρύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα από εκείνες που απαιτούνται κατά την παρούσα σύμβαση.

6. Η παρούσα σύμβαση δεν απαιτεί καμία παρέκκλιση από υφιστάμενα δικαιώματα πρόσβασης σε πληροφορίες, συμμετοχής

του κοινού στη λήψη αποφάσεων και πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.

7. Κάθε μέρος προωθεί την εφαρμογή των αρχών της παρούσας σύμβασης σε διεθνείς διαδικασίες λήψης αποφάσεων για το περιβάλλον και εντός του πλαισίου διεθνών οργανισμών για θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον.

8. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι τα άτομα που ασκούν τα δικαιώματά τους σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης δεν υφίστανται κυρώσεις, ούτε διώκονται, ούτε παρενοχλούνται κατά οποιονδήποτε τρόπο για την ανάμιξη τους. Η παρούσα διάταξη δεν επηρεάζει τις εξουσίες των εθνικών δικαστηρίων να επιδικάζουν εύλογες δαπάνες σε δικαστικές διαδικασίες.

9. Εντός του πεδίου εφαρμογής των σχετικών διατάξεων της παρούσας σύμβασης, το κοινό διαθέτει πρόσβαση σε πληροφορίες, έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων και έχει πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, χωρίς διάκριση λόγω υπηκοότητας, ιθαγένειας ή τόπου διαμονής και, στην περίπτωση νομικού προσώπου, χωρίς διάκριση ανάλογα με τον τόπο της καταχωρημένης έδρας του ή πραγματικού κέντρου των δραστηριοτήτων του.

Άρθρο 4

Πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες

1. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι, υπό τους όρους των ακόλουθων παραγράφων του παρόντος άρθρου, οι δημόσιες αρχές, ανταποκρινόμενες σε αίτημα για περιβαλλοντικές πληροφορίες, διαθέτουν τις εν λόγω πληροφορίες στο κοινό, εντός του πλαισίου της εθνικής νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένων, εφόσον ζητούνται και υπό τους όρους του στοιχείου β), αντιγράφων των πραγματικών εγγράφων που περιέχουν ή περιλαμβάνουν τις πληροφορίες αυτές:

α) χωρίς να πρέπει να δηλωθεί η ύπαρξη συμφέροντος·

β) υπό την ζητούμενη μορφή, εκτός εάν:

- i) είναι εύλογο να τις διαθέτει η δημόσια αρχή υπό άλλη μορφή, περίπτωση στην οποία πρέπει να δικαιολογείται η διάθεσή τους υπό αυτή τη μορφή, ή
- ii) οι πληροφορίες είναι ήδη διαθέσιμες για το κοινό υπό άλλη μορφή.

2. Οι περιβαλλοντικές πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 διατίθενται το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο εντός μηνός από την υποβολή του αιτήματος, εκτός εάν ο όγκος και το σύνθετο των πληροφοριών δικαιολογούν παράταση αυτού του χρονικού διαστήματος έως δύο μήνες από την υποβολή του αιτήματος. Ο αιτών ενημερώνεται για τυχόν παράταση και για την αιτιολόγησή της.

3. Αίτημα για περιβαλλοντικές πληροφορίες δύναται να απορρίπτεται, εάν:

α) η δημόσια αρχή, στην οποία απευθύνεται το αίτημα, δεν διαθέτει τις ζητούμενες περιβαλλοντικές πληροφορίες·

- β) το αίτημα είναι καταφανώς αδικαιολόγητο ή διατυπωμένο με υπέρ το δέον γενικό τρόπο, ή
- γ) το αίτημα αφορά υλικό υπό ολοκλήρωση ή αφορά εσωτερικές επικοινωνίες δημοσίων αρχών, σε περίπτωση που η εν λόγω εξαίρεση προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο ή την εθιμική πρακτική, λαμβανομένου υπόψη του δημοσίου συμφέροντος που εξυπηρετείται από την κοινολόγηση.
4. Αίτημα για περιβαλλοντικές πληροφορίες δύναται να απορρίπτεται, εάν η κοινολόγηση θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις:
- α) στον εμπιστευτικό χαρακτήρα των εργασιών των δημοσίων αρχών, σε περίπτωση που ο εν λόγω εμπιστευτικός χαρακτήρας προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο·
- β) στις διεθνείς σχέσεις, στην εθνική άμυνα ή στη δημόσια ασφάλεια·
- γ) στην πορεία της δικαιοσύνης, στη δυνατότητα ενός ατόμου να τυγχάνει δίκαιης κρίσης ή στη δυνατότητα μιας δημόσιας αρχής να διεξάγει έρευνα ποινικού ή πειθαρχικού χαρακτήρα·
- δ) στον εμπιστευτικό χαρακτήρα εμπορικών και βιομηχανικών πληροφοριών, σε περίπτωση που ο εν λόγω εμπιστευτικός χαρακτήρας προστατεύεται βάσει του νόμου, προκειμένου να προστατεύεται νόμιμο οικονομικό συμφέρον. Εντός του πλαισίου αυτού, κοινολογούνται πληροφορίες σχετικά με εκπομπές οι οποίες είναι σημαντικές για την προστασία του περιβάλλοντος·
- ε) σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας·
- στ) στον εμπιστευτικό χαρακτήρα προσωπικών δεδομένων ή/και φακέλων που σχετίζονται με φυσικό πρόσωπο, σε περίπτωση που το εν λόγω πρόσωπο δεν έχει συγκατατεθεί στην κοινολόγηση των πληροφοριών στο κοινό, σε περίπτωση που ο εν λόγω εμπιστευτικός χαρακτήρας προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο·
- ζ) στα συμφέροντα τρίτου μέρους, το οποίο έχει παράσχει τις ζητούμενες πληροφορίες, χωρίς το εν λόγω μέρος να υπέχει νομική υποχρέωση ή να είναι δυνατόν να υποχρεωθεί νομικά να το πράξει, και σε περίπτωση που το εν λόγω μέρος δεν συγκατατίθεται στην ανακοίνωση του υλικού· ή
- η) στο περιβάλλον το οποίο αφορούν οι πληροφορίες, όπως οι χώροι αναπαραγωγής σπανίων ειδών.

Οι προαναφερόμενοι λόγοι απόρριψης ερμηνεύονται υπό στενή έννοια, λαμβανομένου υπόψη του δημοσίου συμφέροντος που εξυπηρετείται από την κοινολόγηση και λαμβανομένου υπόψη κατά πόσον οι ζητούμενες πληροφορίες σχετίζονται με εκπομπές στο περιβάλλον.

5. Σε περίπτωση που μια δημόσια αρχή δεν διαθέτει τις ζητούμενες περιβαλλοντικές πληροφορίες, η υπόψη δημόσια αρχή, το ταχύτερο δυνατόν, πληροφορεί τον αιτούντα ποια πιστεύει ότι είναι η δημόσια αρχή στην οποία είναι δυνατόν να υποβάλει αίτηση για τις ζητούμενες πληροφορίες ή διαβιβάζει το αίτημα στην αρχή αυτή και ενημερώνει δεόντως τον αιτούντα.

6. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι, εάν οι πληροφορίες που εξαιρούνται από κοινολόγηση βάσει της παραγράφου 3 στοιχείο

γ) και της παραγράφου 4, μπορούν να διαχωριστούν χωρίς να θίγεται ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των εξαιρουμένων πληροφοριών, οι δημόσιες αρχές διαθέτουν το υπόλοιπο των περιβαλλοντικών πληροφοριών που έχουν ζητηθεί.

7. Η απόρριψη αιτήματος είναι έγγραφη, εάν το αίτημα ήταν έγγραφο ή εάν ζητηθεί από τον αιτούντα. Η απόρριψη αναφέρει τους λόγους απόρριψης και δίδει πληροφορίες για πρόσβαση στη διαδικασία επανεξέτασης που προβλέπεται σύμφωνα με το άρθρο 9. Η απόρριψη λαμβάνει χώρα το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο εντός μηνός από την υποβολή του αιτήματος, εκτός εάν το σύνθετο των πληροφοριών δικαιολογεί παράταση αυτού του χρονικού διαστήματος έως δύο μήνες από την υποβολή του αιτήματος. Ο αιτών ενημερώνεται για τυχόν παράταση και για την αιτιολόγησή της.

8. Κάθε μέρος δύναται να επιτρέψει στις δημόσιες αρχές του να επιβάλουν τέλος για την παροχή πληροφοριών, αλλά το τέλος αυτό δεν υπερβαίνει ένα εύλογο ποσό.

Οι δημόσιες αρχές που σκοπεύουν να επιβάλουν το υπόψη τέλος για την παροχή πληροφοριών διαθέτουν στους αιτούντες πίνακα των τελών τα οποία ενδέχεται να εισπραχθούν, αναφέροντας τις περιστάσεις στις οποίες δύναται να εισπραχθούν ή όχι και πότε η παροχή πληροφοριών εξαρτάται από την προκαταβολή του τέλους αυτού.

Άρθρο 5

Συλλογή και διάδοση περιβαλλοντικών πληροφοριών

1. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι:

- α) οι δημόσιες αρχές κατέχουν και προσαρμόζουν στα νέα δεδομένα περιβαλλοντικές πληροφορίες που είναι σχετικές με το λειτουργημά τους·
- β) καθιερώνονται υποχρεωτικά συστήματα ούτως ώστε να υπάρχει κατάλληλη ροή πληροφοριών προς τις δημόσιες αρχές σχετικά με προτεινόμενες και υφιστάμενες δραστηριότητες οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά το περιβάλλον·
- γ) στην περίπτωση τυχόν επικείμενης απειλής για την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον, είτε προκαλείται από ανθρώπινες δραστηριότητες, είτε οφείλεται σε φυσικά αίτια, διαβιβάζονται αμέσως και αμελλητί στο κοινό που ενδέχεται να επηρεασθεί όλες οι πληροφορίες οι οποίες μπορούν να επιτρέψουν στο κοινό να λάβει μέτρα για την πρόληψη ή την άμβλυνση της ζημίας που προκύπτει από την απειλή και τις οποίες διαθέτει μια δημόσια αρχή.

2. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι, στο πλαίσιο της εθνικής νομοθεσίας, οι δημόσιες αρχές διαθέτουν περιβαλλοντικές πληροφορίες στο κοινό κατά διαφανή τρόπο και ότι οι εν λόγω περιβαλλοντικές πληροφορίες είναι πράγματι ευπρόσιτες, μεταξύ άλλων, με την:

- α) παροχή επαρκών πληροφοριών στο κοινό σχετικά με τον τύπο και την έκταση των περιβαλλοντικών πληροφοριών τις οποίες κατέχουν οι σχετικές δημόσιες αρχές, τους βασικούς όρους και προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι διαθέσιμες και προσιτές οι πληροφορίες αυτές, καθώς και σχετικά με τη διαδικασία με την οποία μπορούν να λαμβάνονται·

- β) καθιέρωση και διατήρηση πρακτικών ρυθμίσεων, όπως:
- i) καταλόγων, μητρώων ή φακέλων προσιτών στο κοινό,
 - ii) απαίτησης να υποστηρίζουν οι υπάλληλοι το κοινό κατά την επιδίωξη πρόσβασης σε πληροφορίες βάσει της παρούσας σύμβασης και
 - iii) την επισήμανση σημείων επαφής·
- γ) παροχή πρόσβασης στις περιβαλλοντικές πληροφορίες τις οποίες περιέχουν καταλόγοι, μητρώα ή φακέλοι, όπως αναφέρονται στο στοιχείο β) σημείο i) ατελώς.

3. Κάθε μέρος εξασφαλίζει την προοδευτική διάθεση περιβαλλοντικών πληροφοριών σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων οι οποίες είναι ευπρόσιτες στο κοινό μέσω δημόσιων τηλεπικοινωνιακών δικτύων. Οι πληροφορίες που είναι προσιτές υπό τη μορφή αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνουν:

- α) Εκδόσεις για την κατάσταση του περιβάλλοντος, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 4·
- β) νομοθετικά κείμενα για το περιβάλλον ή σχετικά με αυτό·
- γ) όπως ενδείκνυται, πολιτικές, σχέδια και προγράμματα για το περιβάλλον ή σχετικά με αυτό, καθώς και περιβαλλοντικές συμφωνίες και
- δ) άλλες πληροφορίες, στον βαθμό που η διαθεσιμότητα των εν λόγω πληροφοριών υπό τη μορφή αυτή θα διευκόλυνε την εφαρμογή του εθνικού δικαίου με το οποίο εφαρμόζεται η παρούσα σύμβαση, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω πληροφορίες είναι ήδη διαθέσιμες υπό ηλεκτρονική μορφή.

4. Κάθε μέρος, σε τακτά χρονικά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τα τρία ή τέσσερα έτη, δημοσιεύει και διαβιβάζει εθνική έκθεση για την κατάσταση του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για την ποιότητα του περιβάλλοντος και πληροφοριών για τις πιέσεις που ασκούνται στο περιβάλλον.

5. Κάθε μέρος λαμβάνει μέτρα, στο πλαίσιο της νομοθεσίας του, με σκοπό τη διάδοση, μεταξύ άλλων:

- α) Εγγράφων νομοθεσίας και πολιτικής, όπως εγγράφων για στρατηγικές, πολιτικές, προγράμματα και σχέδια δράσης σχετικά με το περιβάλλον, καθώς και εκθέσεις προόδου σχετικά με την εφαρμογή τους, που προπαρασκευάζονται σε διάφορα κυβερνητικά επίπεδα·
- β) Διεθνών συνθηκών, συμβάσεων και συμφωνιών για περιβαλλοντικά ζητήματα και
- γ) Άλλων σημαντικών διεθνών εγγράφων για περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως ενδείκνυται.

6. Κάθε μέρος ενθαρρύνει τους οικονομικούς παράγοντες οι δραστηριότητες των οποίων έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον να ενημερώνουν τακτικά το κοινό σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων και προϊόντων τους, όπου ενδείκνυται στο πλαίσιο αυτοδεσμευτικών συστημάτων οικολογικού σήματος ή οικολογικού ελέγχου ή με άλλα μέσα.

7. Κάθε μέρος:

- α) δημοσιεύει τα στοιχεία και τις αναλύσεις των στοιχείων τα οποία θεωρεί σχετικά και σημαντικά για τη διατύπωση σοβαρών προτάσεων περιβαλλοντικής πολιτικής·
- β) δημοσιεύει, ή καθιστά προσιτό με άλλον τρόπο, διαθέσιμο επεξηγηματικό υλικό σχετικά με τις συναλλαγές του με το κοινό σε θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας σύμβασης, και
- γ) παρέχει, υπό ενδεδειγμένη μορφή, πληροφορίες σχετικά με την άσκηση δημοσίων λειτουργημάτων ή την παροχή δημοσίων υπηρεσιών σχετικών με το περιβάλλον, από την κυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα.

8. Κάθε μέρος αναπτύσσει μηχανισμούς με σκοπό να εξασφαλίζει ότι διατίθενται στο κοινό επαρκείς πληροφορίες για προϊόντα, ούτως ώστε οι καταναλωτές να είναι σε θέση να κάνουν περιβαλλοντικές επιλογές εν γνώσει του θέματος.

9. Κάθε μέρος προβαίνει σε ενέργειες προκειμένου να καθιερώσει προοδευτικά, λαμβάνοντας υπόψη διεθνείς διαδικασίες όπου ενδείκνυται, ένα συνεπές σύστημα καταλόγων ή μητρώων ρύπανσης, εθνικής κλίμακας, σε μια διαρθρωμένη, μηχανογραφημένη και προσιτή στο κοινό βάση δεδομένων, συντεταγμένης μέσω τυποποιημένης υποβολής εκδόσεων. Το σύστημα αυτό δύναται να συμπεριλαμβάνει εισροές, εκλύσεις και μεταφορές ενός συγκεκριμένου φάσματος ουσιών και προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ύδατος, ενέργειας και πόρων, από ένα συγκεκριμένο φάσμα δραστηριοτήτων σε περιβαλλοντικά μέσα και σε χώρους επεξεργασίας και διάθεσης επί τόπου και εκτός τόπου.

10. Καμία διάταξη του παρόντος άρθρου δεν θίγει το δικαίωμα των μερών να αρνούνται να κοινολογήσουν ορισμένες περιβαλλοντικές πληροφορίες, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφοι 3 και 4.

Άρθρο 6

Συμμετοχή του κοινού σε αποφάσεις για ειδικές δραστηριότητες

1. Κάθε μέρος:

- α) εφαρμόζει τις διατάξεις του παρόντος άρθρου όσον αφορά αποφάσεις για το κατά πόσον θα επιτρέπονται προτεινόμενες δραστηριότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα I·
- β) σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο, εφαρμόζει επίσης τις διατάξεις του παρόντος άρθρου σε αποφάσεις για προτεινόμενες δραστηριότητες που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα I, οι οποίες δύναται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Για τον σκοπό αυτόν, τα μέρη καθορίζουν κατά πόσον η εν λόγω προτεινόμενη δραστηριότητα υπόκειται σε αυτές τις διατάξεις και
- γ) δύναται να αποφασίζουν, κατά περίπτωση, εάν προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, να μην εφαρμόζουν τις διατάξεις του παρόντος άρθρου για προτεινόμενες δραστηριότητες που εξυπηρετούν σκοπούς εθνικής άμυνας, εάν το εν λόγω μέρος κρίνει ότι η συγκεκριμένη εφαρμογή θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις στους σκοπούς αυτούς.

2. Το ενδιαφερόμενο κοινό ενημερώνεται, είτε με δημόσια ανακοίνωση, είτε μεμονωμένα, όπως ενδείκνυται, σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας λήψης περιβαλλοντικών αποφάσεων και κατά κατάλληλο, έγκαιρο και αποτελεσματικό τρόπο, μεταξύ άλλων, σχετικά με:

- α) την προτεινόμενη δραστηριότητα και την εφαρμογή για την οποία λαμβάνεται απόφαση·
- β) τον χαρακτήρα πιθανών αποφάσεων ή του σχεδίου απόφασης·
- γ) τη δημόσια αρχή που είναι υπεύθυνη για τη λήψη της απόφασης·
- δ) την προβλεπόμενη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένων, εάν και πότε μπορούν να παρασχεθούν αυτές οι πληροφορίες:
 - i) της έναρξης της διαδικασίας,
 - ii) των ευκαιριών συμμετοχής του κοινού,
 - iii) του χρόνου και του χώρου οποιασδήποτε προβλεπόμενης δημόσιας ακρόασης,
 - iv) ένδειξης της δημόσιας αρχής από την οποία μπορούν να λαμβάνονται σχετικές πληροφορίες και όπου έχουν κατατεθεί οι σχετικές πληροφορίες προς εξέταση από το κοινό,
 - v) ένδειξης της σχετικής δημόσιας αρχής ή οποιουδήποτε άλλου επίσημου φορέα στον οποίο μπορούν να υποβάλλονται σχόλια ή ερωτήσεις, καθώς και του χρονοδιαγράμματος για διαβίβαση σχολίων ή ερωτήσεων, και
 - vi) ένδειξης των διαθέσιμων περιβαλλοντικών πληροφοριών σχετικά με την προτεινόμενη δραστηριότητα και
- ε) το γεγονός ότι η δραστηριότητα υπόκειται σε εθνική ή διασυνοριακή διαδικασία εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

3. Οι διαδικασίες συμμετοχής του κοινού περιλαμβάνουν εύλογα χρονοδιαγράμματα για τις διάφορες φάσεις, προσφέροντας επαρκή χρόνο για την ενημέρωση του κοινού, σύμφωνα με την παράγραφο 2, και για την προπαρασκευή και πραγματική συμμετοχή του κοινού κατά τη λήψη των περιβαλλοντικών αποφάσεων.

4. Κάθε μέρος προβλέπει πρώιμη συμμετοχή του κοινού, όταν είναι ανοικτές όλες οι επιλογές και μπορεί να λάβει χώρα πραγματική συμμετοχή του κοινού.

5. Κάθε μέρος θα πρέπει, όπου ενδείκνυται, να ενθαρρύνει τους μελλοντικούς αιτούντες ώστε να επισημαίνουν το ενδιαφερόμενο κοινό, να προβαίνουν σε συζητήσεις και να παρέχουν πληροφορίες όσον αφορά τους στόχους της αίτησής τους, πριν υποβάλουν αίτηση για άδεια.

6. Κάθε μέρος απαιτεί από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές να παρέχουν στο ενδιαφερόμενο κοινό πρόσβαση για εξέταση, κατόπιν αιτήματος σε περίπτωση που απαιτείται βάσει του εθνικού δικαίου, ατελώς και μόλις καθίστανται διαθέσιμες, σε όλες τις πληροφορίες σχετικά με τη λήψη αποφάσεων που αναφέρεται στο παρόν άρθρο, οι οποίες είναι διαθέσιμες κατά τη

στιγμή της διαδικασίας συμμετοχής του κοινού, υπό την επιφύλαξη του δικαιώματος των μερών να αρνούνται να κοινολογήσουν ορισμένες πληροφορίες, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφοι 3 και 4. Οι σχετικές πληροφορίες περιλαμβάνουν τουλάχιστον και υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 4:

- α) περιγραφή του χώρου και των φυσικών και τεχνικών χαρακτηριστικών της προτεινόμενης δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένης εκτίμησης των αναμενόμενων καταλοίπων και εκπομπών·
- β) περιγραφή των σημαντικών επιπτώσεων της προτεινόμενης δραστηριότητας στο περιβάλλον·
- γ) περιγραφή των μέτρων που προβλέπονται για την πρόληψη ή/και τη μείωση των επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένων των εκπομπών·
- δ) μη τεχνική περίληψη των ανωτέρω·
- ε) σκιαγράφηση των κυριότερων εναλλακτικών λύσεων που μελετήθηκαν από τον αιτούντα και
- στ) σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, τις κυριότερες εκθέσεις και συμβουλές που υποβάλλονται στη δημόσια αρχή κατά τη στιγμή που το ενδιαφερόμενο κοινό ενημερώνεται σύμφωνα με την παράγραφο 2.

7. Οι διαδικασίες για συμμετοχή του κοινού επιτρέπουν στο κοινό να υποβάλλει, εγγράφως ή, όπως ενδείκνυται, σε δημόσια ακρόαση ή έρευνα με τον αιτούντα, τυχόν σχόλια, πληροφορίες, αναλύσεις ή γνώμες τις οποίες θεωρεί συναφείς με την προτεινόμενη δραστηριότητα.

8. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι στην απόφαση λαμβάνεται δεόντως υπόψη το αποτέλεσμα της συμμετοχής της κοινού.

9. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι, όταν έχει ληφθεί η απόφαση από τη δημόσια αρχή, το κοινό ενημερώνεται αμέσως για την απόφαση, σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες διαδικασίες. Κάθε μέρος

καθιστά προσιτό στο κοινό το κείμενο της απόφασης, μαζί με την αιτιολόγηση και το σκεπτικό επί των οποίων βασίζεται η απόφαση.

10. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι, όταν μια δημόσια αρχή επανεξετάζει ή προσαρμόζει σε νέα δεδομένα τις συνθήκες λειτουργίας για μια δραστηριότητα που μνημονεύεται στην παράγραφο 1, εφαρμόζονται, τρωμένων των αναλογιών, και όπου ενδείκνυται, οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως 9 του παρόντος άρθρου.

11. Κάθε μέρος, στο πλαίσιο του εθνικού του δικαίου, εφαρμόζει, στον βαθμό που είναι εφικτό και ενδεδειγμένο, τις διατάξεις του παρόντος άρθρου για αποφάσεις σχετικά με το κατά πόσον επιτρέπει τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικών τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον.

Άρθρο 7

Συμμετοχή του κοινού όσον αφορά σχέδια, προγράμματα και πολιτικές σχετικά με το περιβάλλον

Κάθε μέρος προβλέπει ενδεδειγμένα πρακτικά ή/και άλλα μέτρα για τη συμμετοχή του κοινού κατά την προπαρασκευή σχεδίων και προγραμμάτων σχετικά με το περιβάλλον, εντός διαφανούς και δικαίου πλαισίου, κατόπιν παροχής των αναγκαίων πληροφοριών στο κοινό. Εντός του πλαισίου αυτού, εφαρμόζεται το άρθρο 6

παράγραφοι 3, 4 και 8. Το κοινό που δύναται να συμμετάσχει, επισημαίνεται από τη σχετική δημόσια αρχή, λαμβανομένων υπόψη των στόχων της παρούσας σύμβασης. Στον ενδεδειγμένο βαθμό, κάθε μέρος καταβάλλει προσπάθειες προκειμένου να προσφέρει ευκαιρίες για συμμετοχή του κοινού κατά την προπαρασκευή πολιτικών σχετικά με το περιβάλλον.

Άρθρο 8

Συμμετοχή του κοινού κατά την προπαρασκευή εκτελεστικών κανονισμών ή/και νομικώς δεσμευτικών κανονιστικών πράξεων γενικής εφαρμογής

Κάθε μέρος προσπαθεί να προωθήσει την πραγματική συμμετοχή του κοινού σε ενδεδειγμένο στάδιο, και ενώ είναι ακόμη ανοικτές οι επιλογές, κατά την προπαρασκευή από τις δημόσιες αρχές εκτελεστικών κανονισμών και άλλων νομικώς δεσμευτικών κανόνων γενικής εφαρμογής που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Για τον σκοπό αυτόν, θα πρέπει να λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- α) θα πρέπει να καθορίζονται επαρκή χρονοδιαγράμματα για πραγματική συμμετοχή·
- β) θα πρέπει να δημοσιεύονται ή να τίθενται με άλλον τρόπο στη διάθεση του κοινού σχέδια κανόνων και
- γ) θα πρέπει να δίδεται η ευκαιρία στο κοινό να διατυπώνει σχόλια, άμεσα ή μέσω αντιπροσωπευτικών συμβουλευτικών φορέων.

Το αποτέλεσμα της συμμετοχής του κοινού λαμβάνεται υπόψη όσο το δυνατόν περισσότερο.

Άρθρο 9

Πρόσβαση στη δικαιοσύνη

1. Κάθε μέρος, στο πλαίσιο της εθνικής του νομοθεσίας, εξασφαλίζει ότι οποιοδήποτε άτομο θεωρεί ότι το αίτημά του για πληροφορίες κατά το άρθρο 4 έχει αγνοηθεί, απορριφθεί αδικώς, είτε εν μέρει, είτε εξ ολοκλήρου, έχει απαντηθεί ανεπαρκώς ή κατά τα άλλα δεν έχει αντιμετωπισθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου, διαθέτει πρόσβαση σε διαδικασία επανεξέτασης ενώπιον δικαστηρίου ή άλλου ανεξάρτητου και αμερόληπτου φορέα που καθορίζεται δια νόμου.

Στις περιπτώσεις που ένα μέρος προβλέπει τη συγκεκριμένη επανεξέταση από δικαστήριο, εξασφαλίζει ότι το εν λόγω άτομο διαθέτει επίσης πρόσβαση σε ταχεία διαδικασία που καθορίζεται δια νόμου, για την οποία δεν καταβάλλονται τέλη ή δεν είναι δαπανηρή, για αναθεώρηση από δημόσια αρχή ή επανεξέταση από άλλον ανεξάρτητο και αμερόληπτο φορέα πλην του δικαστηρίου.

Οι τελικές αποφάσεις κατά την παρούσα παράγραφο 1 είναι δεσμευτικές για τη δημόσια αρχή που κατέχει τις πληροφορίες. Η αιτιολόγηση είναι έγγραφη, τουλάχιστον στις περιπτώσεις που η πρόσβαση σε πληροφορίες απορρίπτεται κατά την παρούσα παράγραφο.

2. Κάθε μέρος, στο πλαίσιο της εθνικής του νομοθεσίας, εξασφαλίζει ότι το ενδιαφερόμενο κοινό:

- α) το οποίο έχει επαρκές συμφέρον ή, εναλλακτικά·
- β) το οποίο ισχυρίζεται προσβολή δικαιώματος, σε περίπτωση που η διοικητική δικονομία ενός μέρους το απαιτεί ως προϋπόθεση, διαθέτει πρόσβαση σε διαδικασία επανεξέτασης ενώπιον δικαστηρίου ή/και άλλου ανεξάρτητου και αμερόληπτου φορέα που καθορίζεται δια νόμου, προκειμένου να προσβάλει την ουσιαστική και τυπική νομιμότητα οποιασδήποτε απόφασης, πράξης ή παράλειψης που υπόκειται στις διατάξεις του άρθρου 6 και, σε περίπτωση που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο και υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 3, άλλων σχετικών διατάξεων της παρούσας σύμβασης.

Τι είναι αυτό που συνιστά επαρκές συμφέρον και προσβολή δικαιώματος προσδιορίζεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του εθνικού δικαίου και σύμφωνα με τον στόχο να παρέχεται στο ενδιαφερόμενο κοινό ευρεία πρόσβαση στη δικαιοσύνη εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας σύμβασης. Για τον σκοπό αυτόν, κρίνεται επαρκές για τον σκοπό του στοιχείου α), το συμφέρον οποιουδήποτε μη κυβερνητικού οργανισμού ο οποίος πληροί τις απαιτήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 5. Οι εν λόγω οργανισμοί θεωρείται επίσης ότι έχουν δικαιώματα που μπορούν να προσβληθούν για τον σκοπό του στοιχείου β).

Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου δεν αποκλείουν τη δυνατότητα προκαταρκτικής διαδικασίας επανεξέτασης ενώπιον διοικητικής αρχής και δεν επηρεάζουν την απαίτηση να εξαντληθούν οι διαδικασίες διοικητικής επανεξέτασης πριν από την προσφυγή σε διαδικασίες δικαστικής επανεξέτασης, σε περίπτωση που υφίσταται η εν λόγω απαίτηση βάσει του εθνικού δικαίου.

3. Επιπλέον, και υπό την επιφύλαξη των διαδικασιών επανεξέτασης που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι, σε περίπτωση που πληροί τα τυχόν κριτήρια που καθορίζονται στο εθνικό του δίκαιο, το κοινό διαθέτει πρόσβαση σε διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες, προκειμένου να προσβάλει πράξεις και παραλείψεις από ιδιώτες και δημόσιες αρχές, οι οποίες συνιστούν παράβαση διατάξεων του εθνικού του δικαίου σχετικά με το περιβάλλον.

4. Επιπλέον, και υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 1, οι διαδικασίες που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2 και 3, προβλέπουν κατάλληλη και αποτελεσματική επανόρθωση, συμπεριλαμβανομένων προσωρινών μέτρων, όπως ενδείκνυται, και είναι αμερόληπτες, δίκαιες, έγκαιρες και μη απαγορευτικά δαπανηρές. Οι αποφάσεις κατά το παρόν άρθρο δίδονται εγγράφως ή καταγράφονται. Στις αποφάσεις των δικαστηρίων, και όποτε είναι δυνατόν των άλλων φορέων, έχει πρόσβαση το κοινό.

5. Προκειμένου να προάγει την αποτελεσματικότητα των διατάξεων του παρόντος άρθρου, κάθε μέρος εξασφαλίζει την παροχή στο κοινό πληροφοριών σχετικά με την πρόσβαση σε διαδικασίες διοικητικής και δικαστικής επανεξέτασης και μελετά την καθιέρωση ενδεδειγμένων μηχανισμών αρωγής για την άρση ή τη μείωση οικονομικών και άλλων εμποδίων στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Άρθρο 10

Σύνοδος των μερών

1. Η πρώτη σύνοδος των μερών συγκαλείται το αργότερο εντός ενός έτους από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας σύμβασης. Εν συνεχεία, οι τακτικές συνένοδοι των μερών λαμβάνουν χώρα τουλάχιστον μία φορά ανά διετία, πλην αν άλλως αποφασίσουν τα μέρη, ή κατόπιν γραπτού αιτήματος οποιουδήποτε μέρους, υπό τον όρο ότι το αίτημα αυτό υποστηρίζεται από το ένα τρίτο τουλάχιστον των μερών, εντός έξι μηνών από τη γνωστοποίηση του αιτήματος σε όλα τα μέρη από τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη.
2. Κατά τις συνόδους τους, τα μέρη επανεξετάζουν συνεχώς την εφαρμογή της παρούσας σύμβασης, βάσει τακτικής υποβολής εκθέσεων από τα μέρη και, έχοντας κατά νουν αυτόν τον σκοπό:
 - α) επανεξετάζουν τις πολιτικές, καθώς και τις νομικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις, για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, με προοπτική την περαιτέρω βελτίωσή τους·
 - β) ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με την κτηθείσα εμπειρία από τη σύναψη και την εφαρμογή διμερών και πολυμερών συμφωνιών ή άλλων ρυθμίσεων που έχουν σχέση με τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης και στις οποίες είναι μέρη ένα ή περισσότερα εκ των μερών·
 - γ) επιζητούν, όπου ενδείκνυται, τις υπηρεσίες σχετικών οργάνων της ΟΕΕ και άλλων αρμοδίων διεθνών οργάνων και ειδικών επιτροπών για όλες τις πλευρές που είναι συναφείς με την επίτευξη των σκοπών της παρούσας σύμβασης·
 - δ) συγκροτούν όσα επικουρικά όργανα κρίνουν αναγκαία·
 - ε) προπαρασκευάζουν, όπου ενδείκνυται, πρωτόκολλα της παρούσας σύμβασης·
 - στ) εξετάζουν και εγκρίνουν προτάσεις για τροποποιήσεις της παρούσας σύμβασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14·
 - ζ) εξετάζουν και αναλαμβάνουν οποιαδήποτε επιπρόσθετη δράση ενδέχεται να απαιτείται για την επίτευξη των σκοπών της παρούσας σύμβασης·
 - η) κατά την πρώτη τους σύνοδο, εξετάζουν και θεσπίζουν με συναίνεση εσωτερικό κανονισμό για τις συνόδους τους και τις συνόδους επικουρικών οργάνων·
 - θ) κατά την πρώτη τους σύνοδο, επανεξετάζουν την εμπειρία τους κατά την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 5 παράγραφος 9 και εξετάζουν ποια μέτρα είναι αναγκαία για την περαιτέρω ανάπτυξη του συστήματος που αναφέρεται στην εν λόγω παράγραφο, λαμβάνοντας υπόψη διεθνείς διαδικασίες και εξελίξεις, συμπεριλαμβανομένης της

επεξεργασίας ενός ενδεδειγμένου εγγράφου όσον αφορά μητρώα ή καταλόγους σχετικά με την έκλυση ρύπανσης και τη μεταφορά της, το οποίο θα μπορούσε να προσαρτηθεί στην παρούσα σύμβαση.

3. Η σύνοδος των μερών δύναται, εν ανάγκη, να εξετάζει την καθιέρωση χρηματοδοτικών ρυθμίσεων, βάσει συναίνεσης.
4. Τα Ηνωμένα Έθνη, οι ειδικευμένες υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών και ο Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας, καθώς και κάθε κράτος ή περιφερειακός οργανισμός οικονομικής ολοκλήρωσης που δικαιούται κατά το άρθρο 17 να υπογράψει την παρούσα σύμβαση, αλλά δεν είναι μέρος της παρούσας σύμβασης, καθώς και οποιοσδήποτε διακυβερνητικός οργανισμός που εξειδικεύεται στα πεδία τα οποία αφορά η παρούσα σύμβαση, δικαιούνται να συμμετέχουν ως παρατηρητές στις συνόδους των μερών.
5. Οποιοσδήποτε μη κυβερνητικός οργανισμός, που εξειδικεύεται στα πεδία τα οποία αφορά η παρούσα σύμβαση, ο οποίος έχει ενημερώσει τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη ότι επιθυμεί να εκπροσωπηθεί σε σύνοδο των μερών, δικαιούται να συμμετάσχει ως παρατηρητής, εκτός εάν προβάλει αντιρρήσεις τουλάχιστον το ένα τρίτο των παρόντων στη σύνοδο μερών.
6. Για τους σκοπούς των παραγράφων 4 και 5, ο εσωτερικός κανονισμός που μνημονεύεται στην παράγραφο 2 στοιχείο η), προβλέπει πρακτικές ρυθμίσεις για τη διαδικασία άδειας εισόδου και άλλους σχετικούς όρους.

Άρθρο 11

Δικαίωμα ψήφου

1. Υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 2, έκαστο μέρος της παρούσας σύμβασης διαθέτει μία ψήφο.
2. Οι περιφερειακοί οργανισμοί οικονομικής ολοκλήρωσης, σε θέματα της αρμοδιότητάς τους, ασκούν το δικαίωμα ψήφου με αριθμό ψήφων ίσο με τον αριθμό των κρατών μελών τους που είναι μέρη της παρούσας σύμβασης. Οι οργανισμοί αυτοί δεν ασκούν το δικαίωμα ψήφου, εάν τα κράτη μέλη τους ασκούν το δικαίωμά τους, και αντιστρόφως.

Άρθρο 12

Γραμματεία

Ο Εκτελεστικός Γραμματέας της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη εκτελεί τα ακόλουθα καθήκοντα γραμματείας:

- α) τη σύγκληση και προπαρασκευή των συνόδων των μελών·
- β) τη διαβίβαση στα μέρη εκθέσεων και άλλων πληροφοριών που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης και
- γ) οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα που μπορούν να καθορίζονται από τα μέρη.

Άρθρο 13

Παραρτήματα

Τα παραρτήματα της παρούσας σύμβασης αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της.

Άρθρο 14

Τροποποιήσεις της σύμβασης

1. Οποιοδήποτε μέρος δύναται να προτείνει τροποποιήσεις της παρούσας σύμβασης.

2. Το κείμενο κάθε προτεινόμενης τροποποίησης της παρούσας σύμβασης υποβάλλεται εγγράφως στον Εκτελεστικό Γραμματέα της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, ο οποίος το γνωστοποιεί σε όλα τα μέρη τουλάχιστον ενενήντα ημέρες πριν από τη σύνοδο των μερών κατά την οποία προτείνεται για έγκριση.

3. Τα μέρη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να επιτευχθεί συμφωνία επί οποιασδήποτε προτεινόμενης τροποποίησης της παρούσας σύμβασης, με συναίνεση. Εάν έχουν εξαντηθεί όλες οι προσπάθειες για συναίνεση και δεν έχει επιτευχθεί συμφωνία, η τροποποίηση, σε έσχατη ανάγκη, θεσπίζεται με την πλειοψηφία των τριών τετάρτων των παρόντων και ψηφίζοντων κατά τη σύνοδο μερών.

4. Οι τροποποιήσεις της παρούσας σύμβασης, που θεσπίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 3, ανακοινώνονται από τον θεματοφύλακα σε όλα τα μέρη για κύρωση, έγκριση ή αποδοχή. Οι τροποποιήσεις της παρούσας σύμβασης, πλην των τροποποιήσεων των παραρτημάτων, τίθενται σε ισχύ για τα μέρη που τις έχουν κυρώσει, εγκρίνει ή αποδεχθεί την εννηκοστή ημέρα μετά την παραλαβή από τον θεματοφύλακα της γνωστοποίησης της κύρωσης, έγκρισης ή αποδοχής τους από τουλάχιστον τρία τέταρτα των εν λόγω μερών. Στη συνέχεια, αρχίζουν να ισχύουν για οποιοδήποτε άλλο μέρος την εννηκοστή ημέρα μετά την ημερομηνία κατά την οποία το εν λόγω μέρος καταθέτει το έγγραφο κύρωσης, έγκρισης ή αποδοχής των τροποποιήσεων.

5. Οποιοδήποτε μέρος δεν είναι σε θέση να εγκρίνει τροποποίηση παραρτήματος της παρούσας σύμβασης, το κοινοποιεί στον θεματοφύλακα εγγράφως εντός δώδεκα μηνών από την ημερομηνία ανακοίνωσης της θέσπισης. Ο θεματοφύλακας κοινοποιεί αμελλητί σε όλα τα μέρη την εν λόγω ληφθείσα κοινοποίηση. Κάθε μέρος δύναται, ανά πάσα στιγμή, να αντικαταστήσει την προηγούμενη κοινοποίησή του με αποδοχή και, κατόπιν κατάθεσης στον θεματοφύλακα εγγράφου αποδοχής, οι τροποποιήσεις του εν λόγω παραρτήματος παράγουν αποτελέσματα για το μέλος αυτό.

6. Κατόπιν παρέλευσης δώδεκα μηνών από την ημερομηνία ανακοίνωσης της από τον θεματοφύλακα, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 4, η τροποποίηση του παραρτήματος παράγει αποτελέσματα για εκείνα τα μέρη τα οποία δεν έχουν υποβάλει κοινοποίηση στον θεματοφύλακα σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 5, υπό τον όρο ότι δεν έχουν υποβάλει την εν λόγω κοινοποίηση περισσότερα από το ένα τρίτο των μερών.

7. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «παρόντα και ψηφίζοντα μέρη» νοούνται τα μέρη που είναι παρόντα και ψηφίζουν, υπέρ ή κατά.

Άρθρο 15

Εξέταση της συμμόρφωσης

Η σύνοδος των μερών καθορίζει, βάσει συναίνεσης, προαιρετικές ρυθμίσεις, μη αντιδικτικού, μη δικαστικού και συμβουλευτικού χαρακτήρα για την εξέταση της συμμόρφωσης προς τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης. Οι ρυθμίσεις αυτές προβλέπουν κατάλληλη συμμετοχή του κοινού και δύναται να περιλαμβάνουν την επιλογή να εξετάζονται ανακοινώσεις από το κοινό επί θεμάτων που σχετίζονται με την παρούσα σύμβαση.

Άρθρο 16

Επίλυση διαφορών

1. Εάν προκύψει διαφορά μεταξύ δύο ή περισσότερων μερών σχετικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή της παρούσας σύμβασης, τα μέρη επιδιώκουν λύση μέσω διαπραγματεύσεων ή άλλων μέσων επίλυσης διαφορών, αποδεκτών από τα μέρη της διαφοράς.

2. Κατά την υπογραφή, κύρωση, αποδοχή, έγκριση ή προσχώρηση στην παρούσα σύμβαση, ή ανά πάσα στιγμή εφεξής, ένα μέρος δύναται να δηλώνει εγγράφως στον θεματοφύλακα ότι, για διαφορά που δεν επιλύθηκε σύμφωνα με την παράγραφο 1, δέχεται ένα ή και τα δύο από τα ακόλουθα μέσα επίλυσης των διαφορών ως υποχρεωτικό έναντι οποιουδήποτε μέρους δέχεται την ίδια υποχρέωση:

- α) υποβολή της διαφοράς στο Διεθνές Δικαστήριο·
- β) διαιτησία σύμφωνα με τη διαδικασία που παρατίθεται στο παράρτημα II.

3. τα μέρη της διαφοράς έχουν αποδεχθεί και τα δύο μέσα επίλυσης της διαφοράς, που αναφέρονται στην παράγραφο 2, η διαφορά δύναται να υποβληθεί μόνον στο Διεθνές Δικαστήριο, εκτός εάν τα μέρη συμφωνήσουν άλλως.

Άρθρο 17

Υπογραφή

Η παρούσα σύμβαση είναι ανοικτή για υπογραφή στο Aarhus (Ωρχους/Δανία) στις 25 Ιουνίου 1998, και εφεξής στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη έως τις 21 Δεκεμβρίου 1998, από κράτη μέλη της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, καθώς και κράτη που έχουν συμβουλευτικό καθεστώς στην Οικονομική Επιτροπή για την Ευρώπη, σύμφωνα με τις παραγράφους 8 και 11 του ψηφίσματος 36 (IV) του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1947, και από περιφερειακούς οργανισμούς οικονομικής ολοκλήρωσης, που έχουν συσταθεί από κυρίαρχα κράτη μέλη της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, στους οποίους τα κράτη μέλη τους έχουν μεταβιβάσει αρμοδιότητες για θέματα που διέπονται από την παρούσα σύμβαση, συμπεριλαμβανομένης της αρμοδιότητας να συνάπτουν συνθήκες επί των εν λόγω θεμάτων.

Άρθρο 18

Θεματοφύλακας

Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών επιτελεί χρέη θεματοφύλακα της παρούσας σύμβασης.

Άρθρο 19

Κύρωση, αποδοχή, έγκριση και προσχώρηση

1. Η παρούσα σύμβαση υπόκειται σε κύρωση, αποδοχή ή έγκριση από τα υπογράφοντα κράτη και από περιφερειακούς οργανισμούς οικονομικής ολοκλήρωσης.
2. Η παρούσα σύμβαση παραμένει ανοικτή, από τις 22 Δεκεμβρίου 1998, για προσχώρηση κρατών και περιφερειακών οργανισμών οικονομικής ολοκλήρωσης που αναφέρονται στο άρθρο 17.
3. Οποιοδήποτε άλλο κράτος, που δεν αναφέρεται στην παράγραφο 2, το οποίο είναι μέλος των Ηνωμένων Εθνών, δύναται να προσχωρήσει στη σύμβαση, κατόπιν έγκρισης από τη σύνοδο των μερών.
4. Κάθε οργανισμός που αναφέρεται στο άρθρο 17, ο οποίος καθίσταται μέρος της παρούσας σύμβασης, χωρίς οποιοδήποτε από τα κράτη μέλη του να είναι μέρος, δεσμεύεται από όλες τις υποχρεώσεις κατά την παρούσα σύμβαση. Εάν ένα ή περισσότερα κράτη μέλη του εν λόγω οργανισμού είναι μέρος της παρούσας σύμβασης, ο οργανισμός και τα κράτη μέλη του αποφασίζουν επί των αντιστοιχών ευθυνών τους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους κατά την παρούσα σύμβαση. Στις περιπτώσεις αυτές, ο οργανισμός και τα κράτη μέλη του δεν δικαιούνται να ασκούν ταυτοχρόνως δικαιώματα δυνάμει της παρούσας σύμβασης.
5. Στα έγγραφα κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, οι περιφερειακοί οργανισμοί οικονομικής ολοκλήρωσης, που αναφέρονται στο άρθρο 17, δηλώνουν την έκταση των αρμοδιοτήτων τους σχετικά με τα θέματα που διέπονται από την παρούσα σύμβαση. Οι οργανισμοί αυτοί πληροφορούν επίσης τον θεματοφύλακα για οποιαδήποτε ουσιώδη μεταβολή της έκτασης των αρμοδιοτήτων τους.

Άρθρο 20

Έναρξη ισχύος

1. Η παρούσα σύμβαση τίθεται σε ισχύ την ενενηκοστή ημέρα από την ημερομηνία κατάθεσης του δεκάτου έκτου εγγράφου κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης.
2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, οποιοδήποτε έγγραφο κατατίθεται από περιφερειακό οργανισμό οικονομικής ολοκλήρωσης δεν προσμετράται σε εκείνα που κατατίθενται από κράτη μέλη του οργανισμού.
3. Για κάθε κράτος ή οργανισμό που αναφέρεται στο άρθρο 17, που κυρώνει, αποδέχεται ή εγκρίνει την παρούσα σύμβαση ή προσχωρεί σε αυτή μετά την κατάθεση του δεκάτου έκτου εγγράφου κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, η παρούσα σύμβαση αρχίζει να ισχύει την ενενηκοστή ημέρα μετά την ημερομηνία κατάθεσης από το εν λόγω κράτος ή οργανισμό του εγγράφου κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης.

Άρθρο 21

Αποχώρηση

Ανά πάσα στιγμή μετά παρέλευση τριετίας από την ημερομηνία κατά την οποία ετέθη σε ισχύ η παρούσα σύμβαση για ένα μέρος, το εν λόγω μέρος δύναται να αποχωρήσει από τη σύμβαση, επιδίδοντας γραπτή κοινοποίηση στον θεματοφύλακα. Η αποχώρηση παράγει αποτελέσματα από την ενενηκοστή ημέρα μετά την ημερομηνία παραλαβής της από τον θεματοφύλακα.

Άρθρο 22

Αυθεντικά κείμενα

Το πρωτότυπο της παρούσας σύμβασης, της οποίας το αγγλικό, γαλλικό και ρωσικό κείμενο είναι εξ ίσου αυθεντικά, κατατίθεται στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ οι υπογεγραμμένοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι, υπέγραψαν την παρούσα σύμβαση.

ΕΓΙΝΕ στο Aarhus, την εικοστή πέμπτη Ιουνίου χίλια εννιακόσια ενενήντα οκτώ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 6, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1, ΣΤΟΙΧΕΙΟ α)

1. Ενεργειακός τομέας:
 - Δυλιστήρια αργού πετρελαίου και αερίου·
 - Εγκαταστάσεις για αεριοποίηση και υγροποίηση·
 - Θερμοηλεκτρικοί σταθμοί και άλλες εγκαταστάσεις καύσεως με θερμική ισχύ από 50 MW και άνω·
 - Εγκαταστάσεις οπτανθρακοποίησης·
 - Πυρηνικοί σταθμοί και άλλοι πυρηνικοί αντιδραστήρες, συμπεριλαμβανομένης της διάλυσης ή του παροπλισμού αυτών ⁽¹⁾ (εκτός από τις ερευνητικές μονάδες για την παραγωγή και μετατροπή σχάσιμων και αναπαραγόμενων υλικών, με ανώτατη διαρκή θερμική ισχύ κάτω του 1 kW)·
 - Εγκαταστάσεις για την επανεπεξεργασία ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων·
 - Εγκαταστάσεις:
 - Για την παραγωγή ή τον εμπλουτισμό πυρηνικών καυσίμων·
 - Για την επεξεργασία ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων ή πολύ ραδιενεργών αποβλήτων·
 - Για την τελική διάθεση ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων·
 - Αποκλειστικά για την τελική διάθεση ραδιενεργών αποβλήτων·
 - Αποκλειστικά για την αποθήκευση (η οποία προγραμματίζεται για περισσότερο από 10 έτη) ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων ή ραδιενεργών αποβλήτων σε χώρο διαφορετικό από τον χώρο παραγωγής·
2. Παραγωγή και μεταποίηση μετάλλων:
 - Εγκαταστάσεις φρύξης ή επίτηξης μεταλλεύματος (συμπεριλαμβανομένου του θείουχου μεταλλεύματος)·
 - Εγκαταστάσεις παραγωγής χυτοσιδήρου ή χάλυβα (πρωτογενούς ή δευτερογενούς), συμπεριλαμβανομένων των χυτηρίων συνεχούς χύτευσης ωριαίας δυναμικότητας άνω των 2,5 τόνων·
 - Εγκαταστάσεις επεξεργασίας σιδηρούχων μετάλλων:
 - i) Με έλασμα εν θερμώ, ωριαίας δυναμικότητας άνω των 20 τόνων ακατέργαστου χάλυβα,
 - ii) Με σφουρηλάτηση με σφύρες κρουστικής ενέργειας άνω των 50 kJ ανά σφύρα και όταν η χρησιμοποιούμενη θερμική ισχύς υπερβαίνει τα 20 MW,
 - iii) Με επίθεση προστατευτικού στρώματος τηγμένου μετάλλου, με δυναμικότητα κατεργασίας άνω των δύο τόνων ακατέργαστου χάλυβα ανά ώρα·

⁽¹⁾ Οι πυρηνικοί σταθμοί και άλλοι πυρηνικοί αντιδραστήρες παύουν να χαρακτηρίζονται ως τέτοιοι, όταν όλα τα πυρηνικά καύσιμα και άλλα ραδιενεργώς μολυσμένα στοιχεία αφαιρεθούν μονίμως από τον χώρο της εγκατάστασης.

- Χυτήρια σιδηρούχων μετάλλων με δυναμικότητα παραγωγής άνω των 20 τόνων ημερησίως·
 - Εγκαταστάσεις:
 - i) Παραγωγής ακατέργαστων μη σιδηρούχων μετάλλων από μεταλλεύματα, συγκεντρώματα ή δευτερογενείς πρώτες ύλες, με μεταλλουργικές, χημικές ή ηλεκτρολυτικές διεργασίες·
 - ii) Τήξης μη σιδηρούχων μετάλλων και κραμάτων, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων ανάκτησης (εξευγενισμός, χύτευση, κ.λπ.), τηκτικής δυναμικότητας άνω των 4 τόνων για τον μόλυβδο και το κάδμιο ή 20 τόνων για όλα τα άλλα μέταλλα ημερησίως·
 - Εγκαταστάσεις επιφανειακής επεξεργασίας μετάλλων και πλαστικών υλικών με ηλεκτρολυτικές ή χημικές διεργασίες, εφόσον ο όγκος των κάδων που χρησιμοποιούνται για την κατεργασία υπερβαίνει τα 30 m³.
3. Βιομηχανία ορυκτών προϊόντων:
- Εγκαταστάσεις παραγωγής κλίνκερ (τοιμένου) σε περιστροφικούς κλιβάνους, με ημερήσια δυναμικότητα παραγωγής άνω των 500 τόνων, ή ασβέστου σε περιστροφικούς κλιβάνους, με ημερήσια παραγωγική δυναμικότητα άνω των 50 τόνων, ή σε άλλου είδους κλιβάνους, με ημερήσια παραγωγική δυναμικότητα άνω των 50 τόνων·
 - Εγκαταστάσεις παραγωγής αμιάντου και κατασκευής προϊόντων με βάση τον αμιάντο·
 - Εγκαταστάσεις παραγωγής γυαλιού, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων παραγωγής ινών γυαλιού, με ημερήσια τηκτική δυναμικότητα άνω των 20 τόνων·
 - Εγκαταστάσεις τήξης ορυκτών υλών, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων παραγωγής ινών από ορυκτές ύλες, με ημερήσια τηκτική δυναμικότητα άνω των 20 τόνων·
 - Εγκαταστάσεις παραγωγής κεραμικών ειδών με ψήσιμο, ιδίως κεραμιδιών, τούβλων, πυρίμαχων πλίνθων, πλακιδίων, ψευδοπορσελάνης ή πορσελάνης, με ημερήσια παραγωγική δυναμικότητα άνω των 75 τόνων ή/και με δυναμικότητα κλιβάνου άνω των 4 m³ και πυκνότητα φορτώσεως άνω των 300 kg/m³.
4. Χημική βιομηχανία: Η παραγωγή κατά την έννοια των κατηγοριών δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στην παρούσα παράγραφο υποδηλώνει την παραγωγή, σε βιομηχανική κλίμακα και με χημική μετατροπή, των υλών ή ομάδων υλών που απαριθμούνται στα στοιχεία α) έως ζ):
- α) Χημικές εγκαταστάσεις για την παραγωγή βασικών χημικών οργανικών προϊόντων, όπως:
- i) Απλών υδρογονανθράκων (γραμμικών ή κυκλικών, κεκορεσμένων ή ακόρεστων, αλειφατικών ή αρωματικών)·
 - ii) Οξυγονούχων υδρογονανθράκων, όπως αλκοολών, αλδεϋδών, κετονών, καρβοξυλικών οξέων, εστέρων, οξικών ενώσεων, αιθέρων, υπεροξειδίων, εποξικών ρητινών·
 - iii) Θειούχων υδρογονανθράκων·
 - iv) Αζωτούχων υδρογονανθράκων, όπως αμινών, αμιδίων, νιτρωμένων, νιτρωδών ή νιτρικών ενώσεων, νιτριλίων, κυανικών και ισοκυανικών ενώσεων·
 - v) Φωσφορούχων υδρογονανθράκων·
 - vi) Αλογονούχων υδρογονανθράκων·
 - vii) Οργανομεταλλικών ενώσεων·
 - viii) Βασικών πλαστικών υλών (πολυμερών, συνθετικών ινών και ινών με βάση την κυτταρίνη)·
 - ix) Συνθετικού καουτσούκ·
 - x) Χρωμάτων και χρωστικών υλικών·
 - xi) Απορρυπαντικών και τασιενεργών ουσιών·

- β) Χημικές εγκαταστάσεις παραγωγής βασικών ανόργανων χημικών προϊόντων, όπως:
- i) Αερίων, όπως αμμωνίας, χλωρίου ή υδροχλωρίου, φθορίου ή υδροφθορίου, οξειδίων του άνθρακα, θεικών ενώσεων, οξειδίων του αζώτου, υδρογόνου, διοξειδίου του θείου, διχλωριούχου καρβονυλίου·
 - ii) Οξέων, όπως χρωμικού, υδροφθορικού, φωσφορικού, νιτρικού, υδροχλωρικού, θεικού, ατμίζοντος θεικού και άλλων θειούχων οξέων·
 - iii) Βάσεων, όπως υδροξειδίου του αμμωνίου, υδροξειδίου του καλίου, υδροξειδίου του νατρίου·
 - iv) Αλάτων, όπως χλωριούχου αμμωνίου, χλωρικού καλίου, ανθρακικού καλίου, ανθρακικού νατρίου, υπερβορικών αλάτων, νιτρικού αργύρου·
 - v) Αμετάλλων, μεταλλοξειδίων ή άλλων ανόργανων ενώσεων, όπως ανθρακασβεστίου, πυριτίου, ανθρακοπυριτίου·
- γ) Χημικές εγκαταστάσεις παραγωγής φωσφορούχων, αζωτούχων ή καλιούχων λιπασμάτων (απλών ή σύνθετων)·
- δ) Χημικές εγκαταστάσεις παραγωγής βασικών φυτοϋγειονομικών προϊόντων και βιοκτόνων·
- ε) Εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούν χημική ή βιολογική διεργασία για την παρασκευή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων·
- στ) Χημικές εγκαταστάσεις παραγωγής εκρηκτικών υλών·
- ζ) Χημικές εγκαταστάσεις στις οποίες χρησιμοποιείται χημική ή βιολογική επεξεργασία για την παρασκευή πρωτεϊνικών προσθέτων σε ζωοτροφές, ενζύμων και άλλων ουσιών πρωτεϊνικής σύστασης.
5. Διαχείριση αποβλήτων:
- Εγκαταστάσεις για την αποτέφρωση, ανάκτηση, χημική κατεργασία ή υγειονομική ταφή επικινδύνων αποβλήτων·
 - Εγκαταστάσεις για την αποτέφρωση αστικών αποβλήτων, με ωριαία δυναμικότητα άνω των 3 τόνων·
 - Εγκαταστάσεις για τη διάθεση μη επικινδύνων αποβλήτων, με ημερήσια δυναμικότητα άνω των 50 τόνων·
 - Χώροι υγειονομικής ταφής που δέχονται άνω των 10 τόνων ημερησίως ή ολικής χωρητικότητας άνω των 25 000 τόνων, εκτός από τους χώρους υγειονομικής ταφής αδρανών αποβλήτων.
6. Εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων δυναμικότητας άνω των 150 000 ισοδύναμου πληθυσμού.
7. Βιομηχανικές εγκαταστάσεις:
- α) Παραγωγής χαρτοπολτού από ξύλο ή παρόμοια ινώδη υλικά·
 - β) Παραγωγής χαρτιού και χαρτονιού, με ημερήσια δυναμικότητα παραγωγής άνω των 20 τόνων.

8. α) Έργα κατασκευής σιδηροδρομικών γραμμών μεγάλων αποστάσεων και αερολιμένων ⁽¹⁾ με βασικούς διαδρόμους προσγείωσης μήκους άνω των 2 100 μέτρων·
- β) Έργα κατασκευής αυτοκινητοδρόμων και οδών ταχείας κυκλοφορίας ⁽²⁾·
- γ) Έργα κατασκευής νέων οδών με τέσσερις και άνω λωρίδες κυκλοφορίας ή ευθυγράμμιση ή/και διαπλάτυνση υφισταμένων οδών δύο το πολύ λωρίδων κυκλοφορίας, ώστε να δημιουργηθούν τέσσερις και άνω λωρίδες, όταν το νέο ή ευθυγραμμισμένο ή/και διευρυνμένο αυτό τμήμα της οδού πρόκειται να έχει συνεχές μήκος από 10 km και άνω.
9. α) Εσωτερικές πλωτές οδοί και λιμένες για την κυκλοφορία στις εσωτερικές πλωτές οδούς που επιτρέπουν τη διέλευση σκαφών άνω των 1 350 τόνων·
- β) Εμπορικοί λιμένες, αποβάθρες φορτοεκφόρτωσης που συνδέονται με την ξηρά και εξωτερικοί λιμένες (εκτός των αποβάθρων για τα πορθμεία), όπου μπορούν να προσεγγίσουν σκάφη άνω των 1 350 τόνων.
10. Έργα άντλησης υπόγειων υδάτων ή έργα τεχνητής αναπλήρωσης υπόγειων υδάτων, εφόσον ο ετήσιος όγκος αντλούμενου ή αναπληρούμενου ύδατος ισούται ή υπερβαίνει τα 10 000 000 m³.
11. α) Έργα για την εκτροπή υδάτινων πόρων από μια υδρολογική λεκάνη σε άλλη, όταν η εκτροπή αυτή αποσκοπεί στην πρόληψη ενδεχόμενης λειψυδρίας και όπου ο όγκος του εκτρεπομένου ύδατος υπερβαίνει τα 100 000 000 m³/ετησίως·
- β) Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, έργα για την εκτροπή υδάτινων πόρων από μια υδρολογική λεκάνη σε άλλη, όταν η πολυετής μέση ροή της λεκάνης άντλησης υπερβαίνει τα 2 000 000 000 m³/ετησίως και όπου ο όγκος του εκτρεπομένου ύδατος υπερβαίνει το 5 % της ροής αυτής.
- Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η εκτροπή πόσιμου ύδατος μέσω αγωγών εξαιρείται.
12. Εγκαταστάσεις άντλησης πετρελαίου και φυσικού αερίου για εμπορικούς σκοπούς, δυναμικότητας άνω των 500 τόνων ημερησίως όσον αφορά το πετρέλαιο και 500 000 m³ ημερησίως όσον αφορά το φυσικό αέριο.
13. Φράγματα και άλλες εγκαταστάσεις προοριζόμενες για τη συγκράτηση ή τη μόνιμη αποθήκευση υδάτων, όπου ο όγκος της νέας ή της πρόσθετης ποσότητας του συγκρατημένου ή ταμειομένου ύδατος υπερβαίνει τα 10 000 000 m³.
14. Αγωγοί μεταφοράς αερίου, πετρελαίου ή χημικών ουσιών, με διάμετρο άνω των 800 mm και μήκος άνω των 40 km.
15. Εγκαταστάσεις εντατικής εκτροφής πουλερικών ή χοίρων με περισσότερες από:
- α) 40 000 θέσεις για πουλερικά·
- β) 2 000 θέσεις για χοίρους παραγωγής (άνω των 30 kg)· ή
- γ) 750 θέσεις για χοιρομητέρες.
16. Λατομεία και υπαίθρια ορυχεία εκτάσεως άνω των 25 εκταρίων ή, όταν πρόκειται για τύρφη, άνω των 150 εκταρίων.
17. Κατασκευή εναέριων αγωγών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας με τάση 220 kV και άνω και μήκος άνω των 15 km.
18. Εγκαταστάσεις αποθήκευσης πετρελαίου, πετροχημικών ή χημικών προϊόντων, με δυναμικότητα τουλάχιστον 200 000 τόνων.
19. Άλλες δραστηριότητες:

⁽¹⁾ Για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης, ως «αερολιμένες» νοούνται οι πληρούντες τον ορισμό της σύμβασης του Σικάγου του 1944 για την ίδρυση του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (παράρτημα 14).

⁽²⁾ Για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης, ως «οδοί ταχείας κυκλοφορίας» νοούνται οδοί κατά την έννοια της ευρωπαϊκής συμφωνίας της 15ης Νοεμβρίου 1975 για τις κύριες διεθνείς οδικές αρτηρίες.

- Εγκαταστάσεις προεπεξεργασίας (δραστηριότητες πλύσης, λεύκανσης, μερσερισμού) ή βαφής ινών ή υφασμάτων, με ημερήσια δυναμικότητα επεξεργασίας άνω των 10 τόνων·
- Εγκαταστάσεις δέψης δερμάτων, εφόσον η ημερήσια δυναμικότητα κατεργασίας υπερβαίνει τους 12 τόνους τελικών προϊόντων·
 - α) Σφαγεία με ημερήσια δυναμικότητα παραγωγής σφαγίων άνω των 50 τόνων·
 - β) Επεξεργασία και μεταποίηση για την παραγωγή προϊόντων διατροφής από:
 - i) Ζωική πρώτη ύλη (εκτός του γάλακτος) με ημερήσια δυναμικότητα παραγωγής τελικών προϊόντων άνω των 75 τόνων·
 - ii) Φυτική πρώτη ύλη, ημερήσιας δυναμικότητας παραγωγής τελικών προϊόντων άνω των 300 τόνων (μέση τριμηνιαία τιμή)·
 - γ) Επεξεργασία και μεταποίηση γάλακτος, όταν η ποσότητα του λαμβανομένου γάλακτος υπερβαίνει τους 200 τόνους ημερησίως (μέση ετήσια τιμή)·
- Εγκαταστάσεις για την εξάλειψη ή την αξιοποίηση σφαγίων και ζωικών απορριμμάτων, με ημερήσια δυναμικότητα επεξεργασίας ανώτερη των 10 τόνων·
- Εγκαταστάσεις επεξεργασίας της επιφάνειας υλών, αντικειμένων ή προϊόντων με τη χρησιμοποίηση οργανικών διαλυτών, ιδίως για τις εργασίες προετοιμασίας, εκτύπωσης, επίστρωσης, καθαρισμού των λιπών, αδιαβροχοποίησης, κολλαρίσματος, βαφής, καθαρισμού ή διαβροχής, με δυναμικότητα κατανάλωσης άνω των 150 kg διαλύτη ανά ώρα ή άνω των 200 τόνων ανά έτος·
- Εγκαταστάσεις για την παραγωγή άνθρακα (σκληρός άνθρακας) ή ηλεκτρογραφίτη με καύση ή γραφίτιποίηση·

20. Οποιαδήποτε δραστηριότητα δεν καλύπτεται από τα σημεία 1 έως 19, για την οποία προβλέπεται συμμετοχή του κοινού βάσει διαδικασίας εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

21. Η διάταξη του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο α) της παρούσας σύμβασης δεν ισχύει για κανένα από τα ανωτέρω έργα που εκτελείται αποκλειστικά ή κυρίως για έρευνα, ανάπτυξη και πειραματική δοκιμή νέων μεθόδων ή προϊόντων για χρονικό διάστημα μικρότερο των δύο ετών, εκτός εάν ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον ή στην υγεία.

22. Τυχόν μεταβολή ή επέκταση των δραστηριοτήτων, σε περίπτωση που η εν λόγω μεταβολή ή επέκταση αυτή καθ' εαυτή πληροί τα κριτήρια/κατώφλια που καθορίζονται στο παρόν παράρτημα, υπόκειται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο α) της παρούσας σύμβασης. Οποιαδήποτε άλλη αλλαγή ή επέκταση των δραστηριοτήτων υπόκειται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο β) της παρούσας σύμβασης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ

1. Σε περίπτωση που μια διαφορά υποβάλλεται σε διαιτησία, βάσει του άρθρου 16 παράγραφος 2 της παρούσας σύμβασης, το μέρος ή τα μέρη κοινοποιούν στη γραμματεία το θέμα που αποτελεί το αντικείμενο διαιτησίας και υποδεικνύουν, ιδίως, τα άρθρα της παρούσας σύμβασης των οποίων αμφισβητείται η ερμηνεία ή η εφαρμογή. Η γραμματεία προωθεί τις ληφθείσες πληροφορίες σε όλα τα μέρη της παρούσας σύμβασης.
2. Το διαιτητικό δικαστήριο απαρτίζεται από τρία μέλη. Τόσο το ενάγων μέρος ή μέρη, όσο και το έτερο διαφωνούν μέρος ή μέρη, ορίζει έναν διαιτητή και οι δύο επιλεγέντες διαιτητές ορίζουν κατόπιν κοινής συμφωνίας τον τρίτο διαιτητή, ο οποίος είναι ο πρόεδρος του διαιτητικού δικαστηρίου. Ο πρόεδρος δεν είναι υπήκοος ενός εκ των διαφωνούντων μερών, ούτε έχει τον συνήθη τόπο κατοικίας του/της στο έδαφος ενός εκ των εν λόγω μερών, ούτε απασχολείται από οποιοδήποτε εξ αυτών, ούτε έχει ασχοληθεί με την περίπτωση αυτή υπό οποιαδήποτε άλλη ιδιότητα.
3. Εάν ο πρόεδρος του διαιτητικού δικαστηρίου δεν έχει ορισθεί εντός δύο μηνών από τον διορισμό του δεύτερου διαιτητή, ο Εκτελεστικός Γραμματέας της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, κατόπιν αιτήματος οποιουδήποτε διαφωνούντος μέρους, ορίζει τον πρόεδρο εντός περαιτέρω χρονικού διαστήματος δύο μηνών.
4. Εάν ένα εκ των διαφωνούντων μερών δεν ορίσει διαιτητή εντός δύο μηνών από την παραλαβή του αιτήματος, το έτερο μέρος δύναται να ενημερώνει τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, ο οποίος ορίζει τον πρόεδρο του διαιτητικού δικαστηρίου εντός περαιτέρω χρονικού διαστήματος δύο μηνών. Κατόπιν του διορισμού του, ο πρόεδρος του διαιτητικού δικαστηρίου ζητά από το μέρος το οποίο δεν έχει ορίσει διαιτητή να το πράξει εντός δύο μηνών. Εάν δεν το πράξει εντός του εν λόγω χρονικού διαστήματος, ο πρόεδρος ενημερώνει τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, ο οποίος προβαίνει στον εν λόγω διορισμό εντός περαιτέρω χρονικού διαστήματος δύο μηνών.
5. Το διαιτητικό δικαστήριο αποφαινεται σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης.
6. Κάθε διαιτητικό δικαστήριο που συγκροτείται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος παραρτήματος, θεσπίζει τον δικό του εσωτερικό κανονισμό.
7. Οι αποφάσεις του διαιτητικού δικαστηρίου, τόσο επί της διαδικασίας, όσο και επί της ουσίας, λαμβάνονται με πλειοψηφία των μελών του.
8. Το δικαστήριο δύναται να λαμβάνει κάθε ενδεδειγμένο μέτρο προκειμένου να προσδιορίσει τα πραγματικά περιστατικά.
9. Τα μέρη της διαφοράς διευκολύνουν τις εργασίες του διαιτητικού δικαστηρίου και, ιδίως, χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους:
 - α) Του παρέχουν όλα τα σχετικά έγγραφα, διευκολύνσεις και πληροφορίες·
 - β) Το εξουσιοδοτούν, όποτε χρειάζεται, να καλεί μάρτυρες ή εμπειρογνώμονες και να λαμβάνει υπόψη τη μαρτυρία τους.
10. Τα μέρη και οι διαιτητές προστατεύουν τον εμπιστευτικό χαρακτήρα κάθε πληροφορίας που τους διαβιβάζεται εμπιστευτικά κατά τη διάρκεια των εργασιών του διαιτητικού δικαστηρίου.
11. Το διαιτητικό δικαστήριο δύναται, κατόπιν αιτήματος ενός εκ των μερών, να συστήνει τη λήψη προσωρινών μέτρων προστασίας.
12. Εάν ένα εκ των μερών της διαφοράς δεν εμφανισθεί ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου ή παραλείπει να υπερασπίσει τη θέση του, το έτερο μέρος δύναται να ζητεί από το δικαστήριο να συνεχίσει τις εργασίες και να εκδώσει την τελική του απόφαση. Απουσία μέρους ή παράλειψη μέρους να υπερασπίσει τη θέση του, δεν συνιστά εμπόδιο στις εργασίες.
13. Το διαιτητικό δικαστήριο δύναται να ξεετάζει και να εκδίδει απόφαση σχετικά με αντίθετες προσφυγές που απορρέουν άμεσα από το υπό εξέταση θέμα της διαφοράς.

14. Εκτός εάν το διαιτητικό δικαστήριο καθορίζει άλλως, λόγω ιδιαίτερων περιστάσεων της υπόθεσης, τις δαπάνες του δικαστηρίου, συμπεριλαμβανομένων των αποδοχών των μελών του, τις επωμίζονται εξ ίσου τα μέρη της διαφοράς. Το δικαστήριο καταγράφει όλες τις δαπάνες του και παρουσιάζει στα μέρη την τελική κατάσταση τους.

15. Οποιοδήποτε μέρος της παρούσας σύμβασης έχει συμφέρον νομικού χαρακτήρα επί του θέματος που αποτελεί αντικείμενο της διαφοράς, και το οποίο ενδέχεται να επηρεασθεί από την απόφαση για την υπόθεση, δύναται να παρεμβαίνει στις εργασίες, με τη συγκατάθεση του δικαστηρίου.

16. Το διαιτητικό δικαστήριο εκδίδει την απόφασή του εντός πέντε μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία συγκροτήθηκε, εκτός εάν θεωρεί αναγκαίο να παρατείνει το χρονικό όριο για διάστημα που δεν πρέπει να υπερβαίνει τους πέντε μήνες.

17. Η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου συνοδεύεται από αιτιολόγηση. Είναι οριστική και δεσμευτική για όλα τα μέρη της διαφοράς.

Η απόφαση διαβιβάζεται από το διαιτητικό δικαστήριο στα μέρη της διαφοράς και στη γραμματεία. Η γραμματεία προωθεί τις ληφθείσες πληροφορίες σε όλα τα μέρη της παρούσας σύμβασης.

18. Κάθε διαφορά, η οποία ενδέχεται να προκύψει μεταξύ των μερών όσον αφορά την ερμηνεία ή την εφαρμογή της απόφασης, δύναται να υποβάλλεται από οποιοδήποτε εκ των μερών στο διαιτητικό δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση ή, εάν δεν μπορεί να υποβληθεί σε αυτό, σε άλλο δικαστήριο που συγκροτείται για τον σκοπό αυτόν κατά τον ίδιο τρόπο όπως το πρώτο.
